

Ymateb ysgrifenedig Llywodraeth Cymru i adroddiad y Pwyllgor Newid Hinsawdd, yr Amgylchedd a Materion Gwledig: Trefniadau llywodraethu amgylcheddol ac egwyddorion amgylcheddol ar ôl Brexit

Argymhelliad 1

Dylai Llywodraeth Cymru egluro a yw'n cefnogi'r cam o sefydlu corff llywodraethu ar lefel y DU.

Ymateb: Derbyn

Er mwyn pennu terfynau daearyddol addas ar gyfer corff llywodraethu amgylcheddol newydd, rhaid inni ddeall yn gyntaf beth yw'r pynciau llosg a'r bylchau. Nid yw'r bylchau hyn yr un fath ar draws y Deyrnas Unedig (DU) ac felly rhaid i unrhyw drefniant ategu a pharchu'r trefniadau a geir ym mhob gweinyddiaeth. Bydd yn rhaid ystyried nifer o ffactorau gan gynnwys ei swyddogaethau, ei berthynas â strwythurau llywodraethu presennol Cymru gan gynnwys rôl y Cynulliad a sut y mae'n parchu'r cytundeb datganoli, cyn y gallwn benderfynu a fyddai corff llywodraethu ar lefel y DU yn briodol.

Mae Llywodraeth y DU wrthi'n cynnal ei hymgyngoriad ei hun ar yr Egwyddorion a'r Trefniadau Llywodraethu Amgylcheddol ar ôl Brexit ar gyfer Lloegr a'r meysydd a gedwir yn ôl - sy'n wahanol i bob gweinyddiaeth ddatganoledig. Mae'r ymgynghoriad hwn yn seiliedig ar ei dadansoddiad o'r bylchau a geir yn Lloegr. Fodd bynnag, mae'r bylchau yng Nghymru'n wahanol iawn i'r rheini a geir yn rhannau eraill y DU oherwydd natur y setliadau datganoli a'n hamgylchedd deddfwriaethol unigryw yma yng Nghymru. Rydym wrthi'n cynnal ein dadansoddiad ein hunain o'r bylchau llywodraethu yng Nghymru yng ngoleuni ein fframwaith deddfwriaethol ac wrth gwrs, ein mecanweithiau ar gyfer dwyn cyrff cyhoeddus i gyfrif.

Bydd gofyn i'r ffyrdd yr awn ati i lenwi'r bylchau ateb y gofyn. Bydd hynny'n golygu cynnal a gwella'n safonau amgylcheddol a hefyd bod yn gyson â'n ffordd flaengar ni o weithio yng Nghymru sy'n deillio o Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) a Deddf yr Amgylchedd (Cymru).

Rydym wrthi'n trafod â Llywodraeth y DU a'r gweinyddiaethau datganoledig eraill ynghylch beth yw'r potensial ar gyfer gweithio ar lefel y DU a goblygiadau hynny. Mae angen rhagor o wybodaeth am ei chynigion, yn enwedig o safbwynt y materion a 'gedwir yn ôl' inni allu penderfynu a yw ei chynigion yn cynnig sail addas ar gyfer corff Prydeinig yn hytrach na chorff Seisnig neu a ddylem ystyried model arall yn lle hynny.

Tan y cawn ragor o fanylion am gynigion Llywodraeth y DU a than inni gwblhau'n gwaith dadansoddi ni, fydd yn cynnwys trafod â'n rhanddeiliaid, mae'n rhy fuan eto dweud ai corff ar lefel y DU fyddai'n cynnig yr ateb mwyaf priodol. Rhown wybod i'r pwyllgor pan fydd gennym benderfyniad i'w gynnig ynghylch priodoldeb corff ar lefel y DU.

Byddwn yn parhau i siarad â Llywodraeth y DU a'r gweinyddiaethau datganoledig eraill ar y mater hwn. Ond oherwydd cynnig Llywodraeth y DU i gyhoeddi Bil drafft yn yr hydref, mae'r amserlen ar gyfer trafod y potensial i gyd-ddylunio ymateb yn hynod dynn.

Gallaf sicrhau'r Pwyllgor fy mod wedi ymrwymo i lenwi'r bylchau hyn a byddaf yn ystyried pob opsiwn i lenwi'r bylchau hyn gan barchu'r cytundeb datganoli ac ategu'n deddfwriaeth flaengar ar gyfer datblygu cynaliadwy a'n hadnoddau naturiol.

Goblygiadau ariannol: Dim

Argymhelliad 2

Dylai Llywodraeth Cymru adrodd yn ôl i'r Pwyllgor hwn, a hynny fel mater o frys, ar y trafodaethau sydd wedi digwydd gyda Llywodraeth y DU ynghylch y posibilrwydd o sefydlu corff ar gyfer y DU.

Ymateb: Derbyn

Rydyn ni wedi bod yn siarad â Llywodraeth y DU a'r gweinyddiaethau datganoledig eraill ar lefel gweinidogion a lefel swyddogion, i ystyried yr opsiynau ar gyfer llenwi'r bylchau llywodraethu. Rhaid wrth gytundeb yr holl weinyddiaethau ynghylch unrhyw gorff a sefydlir ar lefel y DU ac nid mater imi yw barn y gweinyddiaethau datganoledig eraill.

Er cwrdd â Llywodraeth y DU gan gynnwys yr Ysgrifennydd Gwladol dros yr Amgylchedd, Bwyd a Materion Gwledig yn ein cyfarfodydd pedwarochrol rheolaidd, ni chawsom ni gyfrannu at lunio'i phapur ymgynghori. Cawsom gopi ymlaen llaw o'r ymgynghoriad ar y diwrnod y cafodd ei gyhoeddi, ychydig cyn y lansiad, heb gyfle i gyfrannu ato.

Mae trafodaethau'n mynd rhagddynt â Llywodraeth y DU i ddeall yn well ei chynigion yn ei hymgynghoriad "*Environmental Principles and Governance Post EU Exit*" ac i ystyried opsiynau ar gyfer llenwi'r bylchau a ddaw wrth adael yr UE, gan gynnwys y graddfeydd daearyddol gwahanol ar gyfer corff goruchwylio amgylcheddol newydd.

Goblygiadau ariannol: Dim

Argymhelliad 3

Dylai Llywodraeth Cymru adrodd yn ôl i'r Pwyllgor, a hynny fel mater o frys, ar unrhyw waith archwilio y mae wedi'i wneud at ddibenion asesu'r adnoddau y byddai eu hangen ar gyfer sefydlu corff yng Nghymru, ac ar unrhyw drafodaethau sy'n cael eu cynnal â Llywodraeth y DU ar y mater hwn.

Ymateb: Derbyn

Rydyn ni'n cytuno ei bod yn hanfodol ystyried goblygiadau ariannol sefydlu corff newydd. Newydd ddechrau y mae'r gwaith ar lunio ymateb i'r bylchau hyn ac mae'n rhy fuan dechrau asesu faint o adnoddau y bydd eu hangen.

Fe fyddwn wrth gwrs yn ystyried yr holl oblygiadau o ran adnoddau wrth ystyried yr opsiynau i fynd i'r afael â'r bylchau llywodraethu. Bydd yn dibynnu ar y math o fodel a ddewisir yn ogystal â'r swyddogaethau y bydd y corff yn eu cynnal ynghyd â'i derfynau daearyddol.

Nid ydyn ni wedi cael trafod â Llywodraeth y DU ynghylch yr adnoddau y bydd eu hangen ar gorff i Loegr yn unig. Er bod y trafodaethau ynghylch a fyddai corff ar lefel y DU yn briodol neu beidio yn mynd rhagddynt, nid oes trafod wedi bod eto ynghylch faint o adnoddau y bydd eu hangen gan y byddai hynny hefyd yn dibynnu ar y swyddogaethau y byddai corff Prydeinig yn eu hysgwyddo.

Byddwn yn diweddarau'r Pwyllgor yn yr hydref ynghylch goblygiadau unrhyw gorff o ran adnoddau gan y bydd ei ofynion yn gliriach erbyn hynny.

Goblygiadau ariannol: Dim

Argymhelliad 4

Dylai Llywodraeth Cymru adrodd yn ôl i'r Pwyllgor, a hynny fel mater o frys, ar unrhyw waith sy'n cael ei wneud i archwilio trefniadau trosiannol posibl ym maes llywodraethu amgylcheddol os nad yw corff llywodraethu yn cael ei sefydlu cyn i'r DU adael yr UE.

Ymateb: Derbyn

Rydyn ni'n edrych ar yr holl opsiynau posibl i lenwi'r bylchau llywodraethu, sy'n cynnwys yr angen am drefniadau trosiannol neu bontio. Rhaid gwneud hyn gan fod dal ansicrwydd ynghylch beth fydd y trefniadau pan fydd y DU yn gadael yr UE, ac yn enwedig pa reolau fydd yn gymwys yn ystod y cyfnod pontio o ran ein perthynas â'r UE.

Bydd yn amhosib sefydlu corff erbyn Mawrth 2019 i oruchwylio cyfraith amgylcheddol gan fod sefydlu corff newydd yn gofyn am lawer o waith dadansoddi i sicrhau ei fod yn ateb y gofyn ac nad yw'n gwrthdaro â'r strwythurau llywodraethu presennol.

Fodd bynnag, byddai'r cyfnod pontio a gynigir rhwng mis Ebrill 2019 a mis Rhagfyr 2020 - os ceir Cytundeb Ymadael rhwng yr UE a'r DU - yn rhoi rhagor o amser inni fynd i'r afael â hyn. Yn ystod y cyfnod hwn, bydd ddeddfwriaeth amgylcheddol bresennol yr UE yn parhau'n weithredol, hynny o dan awdurdodaeth Llys Cyfiawnder yr UE.

Rydyn ni'n ymrwmo i barhau ag egwyddorion amgylcheddol craidd yr UE ar ôl Brexit tan y bydd gennym ninnau ddeddfwriaeth. Hefyd, byddwn yn cynnal yr egwyddorion yn Neddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) a Deddf yr Amgylchedd (Cymru).

Bydd ein cyrff craffu presennol fel yr Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus yn parhau i graffu ar waith cyrff cyhoeddus a bydd Comisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol yn sicrhau bod cyrff cyhoeddus yn bodloni'u hymrwymiaadau o dan Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru).

Byddwn yn dal i siarad â rhanddeiliaid i ystyried pa fecanweithiau eraill sy'n bod allai'n helpu i gau'r bwlch tan y cawn ddeddfwriaeth.

Goblygiadau ariannol: Dim

Argymhelliad 5

Rhaid i gorff llywodraethu ar lefel y DU fodloni'r meini prawf a ganlyn:

- rhaid iddo gael ei gyd-gynllunio gan holl wledydd gwahanol y DU;
- rhaid iddo fod yn atebol i ddeddfwrfeydd, yn hytrach nag i lywodraethau;
- rhaid iddo gael adnoddau priodol; a
- rhaid bod yna fecanweithiau priodol i ddatrys anghydfodau.

Ymateb: Derbyn

Os penderfynir mai corff ar lefel y DU fyddai fwyaf effeithiol i gau'r bylchau llywodraethu, yna cytunwn y dylai gael ei gyd-gynllunio gan yr holl weinyddiaethau a'i fod yn eiddo i'r holl weinyddiaethau.

Dyna'r drefn a argymhellwn hefyd os bydd y corff yn effeithio ar rai yn unig o'r gweinyddiaethau. Nid mater i Weinidogion Cymru yw barn y gweinyddiaethau datganoledig eraill.

Rydyn ni'n cytuno hefyd na ddylai corff ar lefel y DU gyfyngu nac amharu ar rôl y Cynulliad na bod yn gryfach nag e, a dylai unrhyw gorff fod yn atebol i'r ddeddfwrfa. Felly y dylai fod hyd yn oed yn achos corff i Gymru'n unig.

Er mwyn i gorff o'r fath lwyddo, mae'n bwysig ei fod yn cael digon o adnoddau, p'un a yw'n gorff Cymreig neu'n gorff Prydeinig.

O ran anghydfodau, rydyn ni'n cytuno ei bod yn hanfodol bod yna fecanweithiau i ddatrys anghydfodau rhwng y gweinyddiaethau os bydd terfynau daearyddol y corff yn estyn y tu hwnt i un weinyddiaeth. Rydyn ni'n cytuno y dylai fod mecanwaith glir i ddatrys anghydfodau sy'n codi wrth redeg y corff.

Hefyd, rydyn ni'n credu y dylai corff ar lefel y DU weithredu mewn ffordd sy'n gyson â'r cytundeb datganoli ac nad yw'n gwrthdaro â'r strwythurau a'r cyrff llywodraethu sy'n bod yng Nghymru. Rhaid i'w bwrpas a'i gylch gwaith fod yn gyson hefyd â Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol a Deddf yr Amgylchedd.

Goblygiadau ariannol: Dim

Argymhelliad 6

Rhaid i'r bensaernïaeth llywodraethu amgylcheddol newydd gynnwys y swyddogaethau a ganlyn:

- **hyrwyddo'r gwaith o ddiogelu'r amgylchedd ymhlith gweithredwyr y llywodraeth a'r gymuned ehangach;**
- **monitro ac adrodd ar y cynnydd a wneir wrth weithredu cyfreithiau amgylcheddol, a darparu data gwyddonol hanfodol;**
- **cymryd camau lle nad yw targedau/amcanion yn cael eu cyflawni, er enghraifft drwy osod cosbau economaidd;**
- **sicrhau bod gan ddinasyddion a sefydliadau'r gymdeithas sifil fynediad at y systemau cwyno a gorfodi; a**
- **mabwysiadu strategaeth hirdymor sy'n mynd y tu hwnt i gylchoedd gwleidyddol.**

Ymateb: Gwrthod

Rydyn ni'n cytuno y dylai fod gan unrhyw gorff llywodraethu amgylcheddol bwrpas a chylch gwaith clir ac y dylai gynnal a chyfoethogi'r amgylchedd. Mae'n bwysig felly bod ei bensaernïaeth yn gyson â fframwaith deddfwriaethol Cymru ac na ddylai fynd yn groes i'r hyn sydd eisoes wedi'i gyflawni yng Nghymru trwy Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) a Deddf yr Amgylchedd (Cymru). Dylai hefyd ategu rolau Cynulliad Cymru o ran craffu ac atebolrwydd.

Bydd yr hyn y bydd y bensaernïaeth yn ei gynnwys yn dibynnu ar y model a ddewisir. Mae'n rhy gynnar dweud eto ai cyrff Cymreig fydd hwnnw neu gorff ar lefel y DU neu gymysgedd o'r ddau.

Ni fyddem am geisio rhagweld beth fyddai pensaernïaeth corff llywodraethu newydd tan inni gynnal dadansoddiad llawn i benderfynu pa fylchau y bydd angen eu llenwi yng Nghymru, hynny gan ystyried ein fframwaith deddfwriaethol, ein cyrff atebolrwydd a'r model fyddai'n llenwi'r bylchau hynny orau. Mae'r pwyntiau a restrir yn yr argymhelliad hwn yn bethau y dylem eu hystyried fel rhan o'r broses. Ond ar hyn o bryd, nid oes digon o ddadansoddi wedi bod i fod yn bendant ynghylch yr union rolau a phwerau a fyddai'n briodol i'r corff a ddewisir.

Byddwn yn gofyn i'n rhanddeiliaid hefyd am eu barn ynghylch y bensaernïaeth llywodraethu. Trwy ein trafodaethau â'n rhanddeiliaid ym Mord Gron Brexit a'i gweithgorau, mae nifer o swyddogaethau posib wedi'u nodi ar gyfer y fath gorff gan gynnwys atebolrwydd annibynnol, hygyrchedd a mecanweithiau gorfodi. Rydyn ni yn cytuno y dylai'r bensaernïaeth fod yn annibynnol, dwyn y llywodraeth i gyfrif a darparu trefn gwyno i ddinasyddion.

Bydd yn rhaid bod gan gorff llywodraethu newydd gylch gwaith clir a ph'un a fydd hynny'n golygu ei fod yn gorff gorfodi ynteu'n gorff cynghori yn fater y byddwn yn ei godi wrth ymgynghori â rhanddeiliaid.

Rydyn ni'n credu nad yw'r argymhelliad hwn yn ystyried natur y bylchau a geir yng Nghymru ac nid yw'n gyson â'r hyn sydd gennym ar hyn o bryd. Yn arbennig, rydyn ni eisoes yn edrych tua'r tymor hir wrth lunio polisiau trwy roi le canolog iawn i ddatblygu cynaliadwy yn y ffordd y caiff Cymru ei llywodraethu. Mae gennym ddeddfwriaeth sydd wedi creu saith nod llesiant sy'n rhoi gweledigaeth y gall cyrff cyhoeddus yng Nghymru ei rhannu, a phum ffordd o weithio i'n helpu i ystyried effaith y gwaith rydyn ni'n ei wneud ar Gymru'r dyfodol.

Goblygiadau ariannol: Dim

Argymhelliad 7

Dylai Llywodraeth Cymru gyflwyno deddfwriaeth a fydd yn ymgorffori'r egwyddorion amgylcheddol mewn cyfraith, a hynny cyn gynted â phosibl. Dylid cynnwys yr egwyddorion hynny ar wyneb y Bil.

Ymateb: Derbyn

Rydyn ni eisoes wedi ymrwymo i lenwi unrhyw fylchau gyda golwg ar bedair egwyddor amgylcheddol graidd yr UE ac rydyn ni'n ymrwymo i fodloni'r egwyddorion hyn tan y cawn ddeddfwriaeth i lenwi'r bwlch.

Mae gennym agwedd flaengar at fodloni egwyddorion amgylcheddol yng Nghymru eisoes, sy'n golygu bod ein sefyllfa ni yma yng Nghymru yn wahanol i rannau eraill y DU. Trwy Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) a Deddf yr Amgylchedd (Cymru), mae gan ddatblygu cynaliadwy le creiddiol yn ein prosesau gwneud penderfyniadau ac rydyn ni wedi rhoi sail statudol i egwyddorion amgylcheddol rhyngwladol.

Mae dyletswydd statudol ar Weinidogion Cymru eisoes i ddilyn 5 ffordd o weithio Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol wrth ddatblygu polisi ar yr amgylchedd yn ogystal ag mewn meysydd eraill rydyn ni'n gyfrifol amdanyn nhw.

Trwy Ddeddf yr Amgylchedd (Cymru), rydyn ni wedi rhoi dyletswydd ar Weinidogion Cymru i roi egwyddorion rheoli adnoddau naturiol yn gynaliadwy ar waith wrth ddatblygu a gweithredu polisiau a geir yn y Polisi Adnoddau Naturiol. Mae'r egwyddorion hyn sy'n seiliedig ar egwyddorion amgylcheddol rhyngwladol yn cynnwys cyfranogaeth y cyhoedd, cydweithredu, cryfder ecosystemau, tymor hir ac wrth gwrs yr ymagwedd ataliol yn ogystal â sicrhau bod penderfyniadau a gweithredoedd yn seiliedig ar dystiolaeth. Byddwn yn cadw at yr egwyddorion hyn ar ôl gadael yr UE. Mae'r egwyddorion hyn yn ehangach na phedair egwyddor amgylcheddol yr UE ac fe'u defnyddir gan Cyfoeth Naturiol Cymru wrth iddo arfer ei swyddogaethau.

Goblygiadau ariannol: Dim

Argymhelliad 8

Fel mater o frys, dylai Llywodraeth Cymru adrodd yn ôl i'r Pwyllgor hwn yn egluro pryd a sut y mae'n bwriadu cyflwyno deddfwriaeth i ymgorffori'r egwyddorion amgylcheddol mewn cyfraith.

Ymateb: Derbyn

Fel ag y mae'r Pwyllgor yn ei ddisgrifio yn ei adroddiad '*Trefniadau llywodraethu amgylcheddol ac egwyddorion amgylcheddol ar ôl Brexit*', ni ddylid rhuthro'r gwaith hwn gan ei fod yn dibynnu ar benderfyniadau pwysig a allai fod â goblygiadau tymor hir.

Fel y materion sy'n ymwneud â chorff amgylcheddol, mae angen inni hefyd ystyried opsiynau posib ar gyfer rhoi egwyddorion amgylcheddol ar waith yn ogystal â'r goblygiadau posib os oes egwyddorion amgylcheddol gwahanol yn cael eu gweithredu yng Nghymru a Lloegr, yn enwedig o o dan awdurdodaeth gyfreithiol gyffredin.

Rydyn ni'n parhau i drafod â Llywodraeth y DU a'r gweinyddiaethau datganoledig eraill sut i osgoi unrhyw wrthdaro.

O gofio'r llif o ddeddfwriaeth y bydd ei hangen i ddelio â Brexit, byddai'n fwy manteisiol dibynnu ar un darn o ddeddfwriaeth i ddelio â materion llywodraethu. Felly, byddwn yn cyflwyno deddfwriaeth ar ôl inni gynnal dadansoddiad trylwyr i sicrhau bod ein cynigion yn addas i'r diben ac yn gyson â'r fframwaith statudol presennol.

Yn ei ddatganiad deddfwriaethol diweddar am raglen ddeddfwriaethol y pum mlynedd nesaf, ymrwymodd y Prif Weinidog i ddarparu rhaglen hyblyg er mwyn caniatáu Biliau Brexit.

Yn y cyfamser, byddwn yn parhau i siarad â rhanddeiliaid i ddatblygu'n dull gwethio, a byddwn yn ymgynghori arno yn yr hydref.

Tan y cawn ddeddfwriaeth, rydyn ni'n parhau i ymrwymo i bedair egwyddor amgylcheddol yr UE yng Nghymru.

Y goblygiadau ariannol: Dim.

Argymhelliad 9

Fel mater o frys, dylai Llywodraeth Cymru adrodd i'r Pwyllgor hwn ar y trafodaethau y mae wedi'u cael gyda Llywodraeth y DU i ddatrys y broblem lle gallai'r DU wneud penderfyniadau ar faterion a gedwir yn ôl sy'n effeithio ar Gymru ond sy'n gwrthdaro ag egwyddorion neu safonau amgylcheddol Cymru.

Ymateb: Derbyn

Mae Llywodraeth y DU wedi ymrwymo i drafod materion datganoledig fel rhan o'r Cytundeb Rhynglywodraethol. Rwyf wedi'i gwneud yn glir yn fy nghyfarfodydd â Llywodraeth y DU y dylai hyn olygu ei bod yn sicrhau bod unrhyw ddeddfwriaeth sy'n effeithio ar faterion a gedwir yn ôl yn ystyried y sefyllfa deddfwriaethol Gymreig ac nad yw'n gwrthdaro ag egwyddorion amgylcheddol Cymru.

Er bod mater wedi'i gadw'n ôl, gallai effeithio ar swyddogaethau datganoledig ehangach nag egwyddorion neu safonau amgylcheddol. Rydyn ni felly wrthi'n trafod â Llywodraeth y DU a'r gweinyddiaethau datganoledig eraill ar lefel Gweinidogion a swyddogion i ddeall cynigion Llywodraeth y DU yn well o ran yr hyn a olygant wrth feysydd sydd wedi'u cadw'n ôl. Rydyn ni'n parhau i drafod sut y byddai'r corff hwn yn gweithredu mewn cysylltiad â'r materion sydd wedi'u cadw'n ôl sy'n effeithio ar Gymru.

Trwy'n trafodaethau, rydyn ni'n sicrhau hefyd bod pobl yn deall sut yr ydyn ni'n gwneud pethau o safbwynt deddfwriaethol yng Nghymru a sut y byddai gofyn i swyddogaethau corff i Loegr yn unig sicrhau nad yw'n gwrthdaro â'n deddfwriaeth ni.

Goblygiadau ariannol: Dim